

Dövlət Komitəsi sosial şəbəkələrdə uşaqlarla bağlı videoların yayılmasına münasibət bildirib

Son günlər sosial şəbəkələrdə azyaşlıların iştirakı ilə çəkilmiş və cəmiyyətin haqlı narahatlığına səbəb olan bəzi videoların paylaşılması ciddi ictimai rezonans doğurub.

Bu barədə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaydığı müraciətdə bildirilib.

Müraciətdə deyilir:

Xüsusilə, azyaşlı qız uşaqlarının böyük üçün nəzərdə tutulmuş davranış və rəqs hərəkətlərini nümayiş etdirməsi, həm etik və mənəvi dəyərlər baxımından, həm də hüquqi cəhətdə qəbul edilməzdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə

Dövlət Komitəsi olaraq bildiririk ki, bu kimi halların yaranması, ilk növbədə, valideyn məsuliyyətinin yetərinə dərk edilməməsi, uşaqların rəqəmsal platformalarda nəzarətsiz qalması və onların bu sahədə düzgün maarifləndirilməməsi ilə bağlıdır. Valideynlərin, qəyyumların və ailə üzvlərinin əsas vəzifələrindən biri uşaqların təhlükəsiz və sağlam mühitdə böyüməsini təmin etməkdir. Uşaqların davranışları, maraqları və sosial bacarıqları formalaşma dövründə daha çox vizual və emosional təsirlərlə inkişaf edir. Bu səbəbdən, sosial media platformalarında yayı-

lan qeyri-etik məzmunlar, "trendlər" və vizual təsirlər uşaqlar üçün ciddi risk faktoru yaradır.

Qeyd etmək istərdik ki:

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən, uşaqların hüquqlarının pozulması, onların mənəvi və psixoloji inkişafına zərər vuran istənilən fəaliyyət yolverilməzdir.

1992-ci ildən Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu BMT-nin Uşaq Hüquqları Konvensiyası uşaqların istismarının və zorakılığın bütün formalarına qarşı beynəlxalq hüquqi baza yaradır.

Uşaqların qeyri-münasib formada çəkilmiş foto və videolarının sosial

mediada paylaşılması uşaq hüquqlarının kobud pozuntusu olmaqla yanaşı, həm də pedofiliya və uşaq istismarı hallarının artmasına şərait yaradır.

Bu kontekstdə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi valideynlərə, ictimaiyyətə və media nümayəndələrinə aşağıdakı çağırışı edir:

- Uşaqların sosial şəbəkələrdə foto və videolarının paylaşılmasına ciddi yanaşın;
- Uşaqların izlədikləri rəqəmsal məzmunlara daimi nəzarət edin;
- Etik, mənəvi və hüquqi dəyərlərə zidd olan hər hansı hal müşahidə etdikdə müvafiq dövlət qurumlarına və hüquq-mü-

hafizə orqanlarına məlumat verin;

- Uşaqların iştirakı ilə çəkilən videoları paylaşmazdan əvvəl onların psixoloji, mənəvi və hüquqi təhlükəsizliyini ön planda tutun;

- Uşaqlara erkən yaşlardan etibarən sosial mediadan düzgün istifadə qaydalarını öyrədin və şəxsi sərhədlərə hörmət etməyi aşılayın.

Unutmayaq ki, uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Onların sağlam, təhlükəsiz və layəqətli bir mühitdə böyüməsi yalnız dövlətin deyil, bütün cəmiyyətin məsuliyyətidir.

Gəlin, uşaqların hüquqlarını birlikdə qoruyaq!

SOSIAL ŞƏBƏKƏLƏR VƏ UŞAQLARIMIZ

AYTƏN SƏMƏDZADƏ:

“Müasir dövrdə cəmiyyətin gündəlik həyat tərzinə rəqəmsal mühitin nüfuz etməsi günbəgün sürətlənir. Sosial şəbəkələrdə saysız-hesabsız paylaşım, internetdə yayımlanan müxtəlif oyunlar, rəngarəng nümayişlər və s. əksər insanları yaşından asılı olmayaraq özünə cəlb edir. Etiraf etməliyəm ki, burada yayımlanan xəbərlər arasında çox maraqlı, hər kəsə faydalı ola biləcək maarifləndirici məlumatlar heç də az deyil. Bəzən illərlə yada salmadığımız hadisələri, tarixdə öz əməli, xidmətləri ilə iz qoyan insanları xatırlatmaq və xatırlamaq bugünkü internetin ən müsbət tərəflərindən biridir desəm, yanılmaram.

Bu gün rəqəmsal texnologiyaların fəal istifadəçiləri ən vacib məlumatları tez bir zamanda qəbul edir və ötürərək hüdudsuz olaraq yayır, biz isə onları sürətlə mənimsəmək

fürsətini qazanırıq. Lakin yayımlanan görüntülər, xəbərlər içərisində, əlbəttə ki, lazımsız, faydasız, bəzən hətta zərərli təbliğatlarla da rast gəlinir. Aydınır ki, hər kəs öz intellektual səviyyəsinə uyğun olan məlumatları izləyir və bəyənir. Lakin son illər kiçik yaşlı və həddi-buluğa çatmayan uşaqların uyğun olmayan video çəkilişləri, foto şəkilləri izləməsi yolverilməzdir və bu, onların gələcək mənəvi və

əxlaqi tərbiyəsinə mənfi təsir göstərir. Təəssüf ki, bu cür çəkilişlərə hətta uşaqlar da cəlb edilir və belə halların baş verməsi cəmiyyəti bu haqda ciddi düşünməyə məcbur edir. Düşürəm ki, bu problemin həlli ilk növbədə valideynlər və uşaqların oxuduğu məktəbdəki mühitdən çox asılıdır. Bu mənada valideyn nəzarəti daha ciddi olmalıdır. Yalnız bu halda özünü “blogger” adlandıraraq çoxlu sayda izləyici toplamaq xatirinə əxlaq, tərbiyəyə zidd olan şəkil və çəkilişləri paylaşanlar unutmamalıdır ki, onları izləyənlər arasında uşaqlar da ola bilər. Bu isə gələcəkdə onların etik normalardan, mənəvi dəyərlərdən uzaq formalaşmasına gətirib çıxara bilər. Düşünürəm ki, bu problemin aradan qaldırılması üçün təkə aidiyyəti olan qurumlar deyil, həm də bütün cəmiyyətimiz çalışmalı və ona nail olmalıdır”.

YEGANƏ MƏMMƏDOVA:

“Valideynlərin, ailə üzvlərinin əsas vəzifələrindən biri uşaqların təhlükəsiz və sağlam mühitdə böyüməsini təmin etməkdir. Etiraf edək ki, sosial şəbəkələr son vaxtlar insanların, o cümlədən uşaqların da həyatına daxil olmaqla, bir sıra xoşagəlməz hallar yaradıb. Nəzarətsiz qalan azyaşlılar müxtəlif səhifələrə asan daxil olmaqla, yaşlarına uyğun olmayan, qeyri-etik videolara baxırlar. Qohumlarda, tanışlarda elə uşaqlar görürəm ki, cizgi filmlərinin qəhrəmanlarını tanıyırlar, amma TikTok-da boş-boş söhbətləri ilə

məşhurlaşan, cəmiyyət üçün heç bir faydalı iş görməyən bloggerləri tanıyırlar...

Bu azmış kimi, son ayda azyaşlı uşaqların iştirakı ilə çəkilmiş vi-

deolar yayılmışdır. Cəmiyyətin narahatlığına səbəb olan bu videolarda uşaqlar böyükkləri təqlid edir, müxtəlif rəqs hərəkətlərini nümayiş etdirir ki, bu da həm etik və mənəvi dəyərlər baxımından, həm də hüquqi cəhətdə qəbul edilməzdir.

Bu barədə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaydığı müraciəti dəstəkləyirəm. Dörd nəvəm var, üçü azyaşlıdır. Mənim və valideynlərinin nəzarəti ilə Youtube kanalında nümayiş olunan nağılları, cizgi filmlərini izləyirlər. Bir dəqiqə belə nəzarətsiz qoymuruq. Bunu hamıya tövsiyə edirəm”.

MƏTANƏT HÜSEYNOVA:

2 övlad anası olaraq bu vəziyyət təbii ki, mənə də narahat etməyə bilməz. Xüsusilə istənilən tipli materialların yer aldığı sosial platformalarda uşaqların nəzarətsiz fəaliyyəti onlara mütləq şəkildə psixoloji, sosial və fizioloji təsirlərlə nəticələnir. Buna görə də düşünürəm ki, bu məsələdə nə-

zarəti yalnız müəyyən qurumların üzərinə yükləyərək deyil, öz valideyn məsuliyyətimizə dayanaraq da həyata keçirməliyik. Uşaqların hansı sosial platformalarda, hansı tərkibli materiallar izləməsi, bunun üçün lazımli müddətin təyin olunması və uşaqların davranışlarının da daim nəzarətdə saxlanması vacibdir.

AFƏT ƏHMƏDOVA: Düşünürəm ki, müəyyən yaşdan sonra uşağa onları qadağan etmək lazım deyil, əksinə, həm özümüz öyrənməli, həm də uşaqlara onlardan ağıllı şəkildə istifadə etməyi öyrətməliyik. Mənim 4 nəvəm var və onlardan 2-si mənimlə yaşayır. Düzdür, onların telefonla müəyyən sosial şəbəkələrdə cizgi

film, yaxud oyunlar izləməsinə icazə veririk. Amma buna da nəzarət edirik. Çünki bilirəm ki, nəzarətsiz uşaq orada istənilən video, ya fotosəkillə qarşılaşa bilər. Bu da sonra uşaq və ailə üçün istənməyən nəticələrə gətirib çıxarar. Ona görə də uşaqlara daim nəzarət etmək, onları düzgün istiqamətləndirmək lazımdır.

LAMİYƏ NƏBİYƏVA:

“Uşaqlar sosial şəbəkələrdən ünsiyyət, məlumat əldə etmək və əyləncə məqsədilə istifadə edirlər, lakin bu, kibertəzyiq psixoloji problemlərə, həmçinin arzuolunmaz məzmun və təhlükəli tanınadığımız şəxslərlə rastlaşma riskinə gətirib çıxara bilər. Valideynlər üçün vacibdir ki, sosial şəbəkələrdən istifadəyə qadağa qoymaq əvəzinə, onu nəzarətdə saxlasınlar, uşaqlara təhlükəsizlik qaydalarını öyrətsinlər və canlı ünsiyyəti dəstəkləsinlər. Bir valideyn olaraq uşaqlara az yaşından qacetlərin verilməsinin qəti əleyhinəyəm. Günü-müzün tələbinə çevrilməsinə baxmayaraq uşaqlara telefon, planşet qəti surətdə verməyirəm və mavi ekrandan az istifadə edirəm. Baxdığımız cizgi film-

ləri tərbiyəvi və intellektual mövzuda olur.

Valideynlərə tövsiyəm budur ki, körpələrinizlə daha çox vaxt keçirin, onlarla oyunlar oynayın, onlara intellektual oyuncaqlar alın, zəkamı inkişaf etdirən oyunlar oynayın (ev işləri heç vaxt bitmir).

7 yaşından yuxarı olan övladlarınıza tam qadağa qoymaq əvəzinə, uşaqlara cihazlardan və sosial şəbəkələrdən düzgün istifadə etməyi öyrətmək lazımdır. İnternetdə davranış qaydaları, mümkün təhlükələr və gizli risklər haqqında danışmaq vacibdir. Uşaqlarla ünsiyyət qurmaq, onların maraqlarını və şəbəkədəki problemlərini öyrənmək önəmlidir. Uşağı tamamilə səhvlərdən qorumaq lazım deyil, çünki təcrübə böyüməyə kömək

edir, lakin valideyn nəzarəti mütləqdir.

Övladlarımıza tələblər irəli sürməzdən əvvəl, özümüzə nəzarət salmaq lazımdır. Uşaqlar valideynlərin davranış tərzini və həyat tərzini mənimsəyirlər. Özümüzün sosial şəbəkələrdə nə qədər vaxt keçirdiyimizə baxmaq. Telefonu əlimizdən qoymadan, uşağa bunu qadağan etmək mənasızdır”.

